

Nr 10

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till höjd indirekt beskattning jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 7 februari 1958 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 50, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin;
- 2) förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt;
- 3) förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt
- 4) förordning om tillfällig energiskatt å bensin som finnes i riket den 12 februari 1958.

Rörande författningsförslagets lydelse tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen (s. 2—9).

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen framlagges, på grundval av överläggningar mellan företrädare för de demokratiska partierna, förslag om höjd indirekt beskattning. De föreslagna beskattningsåtgärderna skall avse sprit, vin, maltdrycker, läskedrycker, cigarretter, socker, bensin, elkraft för s. k. borgerliga ändamål och lotterivinster. Genom den höjda beskattningen beräknas ca 110 milj. kr. inflyta under budgetåret 1957/58 och ca 390 milj. kr. under budgetåret 1958/59.

I förevarande proposition framlägges författningsförslag beträffande sprit, vin, socker och bensin.

Beträffande övriga skatteobjekt kommer författningsförslag att framläggas i en senare proposition.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

A. de likalydande motionerna I: 315 av herr *Öhman m. fl.* och II: 405 av herr *Hagberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 50;

B. motionen I: 314 av herr *Gustaf Elofsson*, vari hemställdt, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition om punktbeskattning måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om förslag till nästa års riksdag, varigenom i stället för dessa punktskatter *antingen* uttagningsprocenten på den direkta skatten höjes till 110, *eller ock* införes en allmän omsättningsskatt med 2 procent på alla varor med undantag av livsmedel».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 314 och II: 405.

Till utskottet har inkommit en skrift från Läkemedelsindustriföreningen.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 10—11

Spritdrycker, s. 11—13

Vin, s. 13

Socket, s. 13—15

Bensin och motorsprit, s. 15—16

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I de likalydande motionerna I: 315 och II: 405 framhålles, att den föreslagna skärpta punktbeskattningen inte kan försvaras med att den skulle gälla umbärliga och därmed valfria varor. Den höjda bensinskatten kommer att utlösa en kedjereaktion av prisstegringar på en mängd varor och tjänster, även de mest ombärliga. Elektricitet, socker och läskedrycker är typiska nödvändighetsvaror. Följden blir sålunda att mindre inkomstagare och barnfamiljerna kommer att hårdast få känna skatteskärpningarna.

I motionen I: 314 anföres, att den ökade kostnaden för försvaret bör bäras av hela vårt folk efter varje medborgares skatteförmåga och icke som i propositionen föreslås genom en viss punktbeskattning. Det hade säkerligen varit en bättre väg att gå, om man i första hand åstadkommit besparingar på de statliga utgifterna genom att begränsa subventionerna för bostadsbyggandet, ränteeftergifter, vissa bostads- och bränslebidrag m. m. Här kunde åtskilliga miljoner sparas, om man införde behovsprövning. Ett rättvisekrav hade varit att höja uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten till 110 — då finge varje medborgare bära bördan efter sin förmåga — eller införa en allmän omsättningsskatt på 2 procent, varvid dock livsmedlen skulle undantagas från beskattning. I båda fallen tillföres statskassan det belopp som erfordras.

Utskottet

I den föreliggande propositionen angives riktlinjer för en tillämnad höjning av den indirekta beskattningen, som är avsedd att tillföra statsverket ökade inkomster med ungefär 110 milj. kr. under budgetåret 1957/58 och ca 390 milj. kr. under budgetåret 1958/59. Beskattningsåtgärderna skall, enligt vad i propositionen förordas, omfatta spritdrycker, vin, maltdrycker, läskedrycker, cigarretter, socker, bensin, elkraft och lotterivinster. Beträffande spritdrycker, vin, socker och bensin, vilka varor bedömts vara mera ömtåliga från hamstringssynpunkt, framlägges författningsförslag i nu föreliggande proposition med avsedd tillämpning i huvudsak från och med den 12 februari 1958. Rörande övriga beskattningsåtgärder framlägges förslag senare i en särskild proposition.

Av den nu till bedömning föreliggande propositionen framgår vidare, att överläggningar ägt rum mellan företrädare för de demokratiska partierna mot bakgrunden av försvarsfrågan och därmed sammanhängande spørsmål om förstärkning av budgetens inkomstsida och att man vid överläggningarna enat sig om det nu framlagda programmet för en förhöjd indirekt beskattning. Det har vidare förelegat enighet om att beskattningsåtgärderna bör genomföras snarast möjligt.

Utskottet delar uppfattningen att ytterligare statsinkomster av nyss angiven omfattning är erforderliga och kan sålunda inte biträda motionerna I: 315 av herr Öhman m. fl. och II: 405 av herr Hagberg m. fl. I fråga om det sätt på vilket inkomsterna bör anskaffas biträder utskottet den i propositionen uttalade meningen, att de erforderliga statsinkomsterna bör anskaffas genom höjd indirekt beskattning. Utskottet finner det inte lämpligt att nu ta ställning till den i motionen I: 314 av herr Gustaf Elofsson framförda tanken att under ett följande budgetår uttaga ifrågavarande belopp genom höjning av uttagsprocenten för den statliga inkomstskatten.

Beträffande valet av skatteobjekt och fördelningen av skattebelastningen på dessa kan självfallet delade meningar göra sig gällande. Utskottet har emellertid vid sin prövning kommit till den uppfattningen att den i propositionen verkställda avvägningen bör kunna godtagas. Utskottet vill framhålla, att utskottet därmed inte velat föregripa ställningstagandet till betänkandet från 1952 års kommitté för indirekta skatter. Med det anförda har utskottet även besvarat det i motionen I: 314 av herr Gustaf Elofsson alternativt framställda yrkandet att under ett följande budgetår ersätta ifrågavarande punktbeskattning genom en allmän omsättningsskatt.

Vad angår de skatter som har betydelse för nykterhetspolitiken innebär det nu framlagda förslaget en sådan fördelning att prisförhållandena mellan rusdrycker av olika alkoholhalt i stort sett har kunnat hållas oförändrade. Den väsentligaste prishöjningen träffar spritdryckerna. Enligt utskottets mening kan denna prishöjning antagas komma att bidra till en sänkning av vår alltför höga spritkonsumtion med en övergång särskilt till lätta viner som följd.

Skatt på socker har, såsom i propositionen angives, utgått redan tidigare. Att socker nu ånyo inbegripes i den indirekta beskattningen vill utskottet under förhandenvarande omständigheter inte motsätta sig. Mot utformningen av den föreslagna sockerbeskattningen har utskottet icke någon erinran. Härvid har utskottet uppmärksammat att Kungl. Maj:t har möjlighet att, därest så skulle visa sig påkallat, medge en viss produktion lättnader i beskattningen. Vad i propositionen uttalats rörande vissa tullfrågor, däribland spörsmålet om gränshandeln, föranleder icke någon erinran.

Vad slutligen angår bensinen finner utskottet det böra godtagas att en skattehöjning sker även på denna vara. Den föreslagna höjningen av energiskatten på bensin synes utskottet lämpligt avvägd.

Såsom framgår av det anförda vill utskottet, med avstyrkande av de ifrågavarande motionerna, tillstyrka de i propositionen angivna riktlinjerna för en höjd indirekt beskattning. Utskottet får vidare förorda att riksdagen antager de i propositionen framlagda författningsförslagen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, .

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 50, antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin;

2) förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt;

3) förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt

4) förordning om tillfällig energiskatt å bensin som finnes i riket den 12 februari 1958;

B) att följande motioner, nämligen

1) motionen I: 314 av herr Gustaf Elofsson, samt

2) de likalydande motionerna I: 315 av herr Öhman m. fl. och II: 405 av herr Hagberg m. fl.

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Slutligen får utskottet hemställa, att förevarande ärende måtte företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

Stockholm den 8 februari 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Eriksson, Spetz, Gustaf Elofsson, Erik Jansson, Söderquist, Bengtson och Siegbahn; samt

från a n d r a kammaren: herrar Sundström, Kollberg, Brandt, Nilsson i Svalöv, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Ericsson i Kinna, Persson i Svensköp och Vigelsbo.

Reservation

av herr *Gustaf Elofsson*, som anfört följande.

Alla är ense om att vårt land skall ha ett starkt försvar, men kostnaderna för detta bör bäras av hela vårt folk efter varje medborgares skatteförmåga och icke som i propositionen föreslås genom en viss punktbeskattning. Det hade säkerligen varit en bättre väg att gå, om man i första hand sökt åstadkomma besparingar på de statliga utgifterna genom att begränsa subventionerna för bostadsbyggandet, ränteeftergifter, vissa bostads- och bränslebidrag m. m. Härigenom kunde åtskilliga miljoner ha sparats. Ett rättvisekrav hade varit att höja uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten — då finge varje medborgare bära bördan efter sin förmåga — eller införa en allmän omsättningskatt på 2 procent, varvid dock livsmedlen skulle undantagas från beskattning. I båda fallen tillföres statskassan det belopp, som erfordras.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag beträffande punkten B 1) hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 50 måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om förslag till nästa års riksdag, varigenom i stället för dessa punktskatter antingen uttagningsprocenten på den direkta skatten höjes eller ock införes en allmän omsättningskatt med 2 procent på alla varor med undantag av livsmedel.